

Марозіва

Юрась Бушлякоў

Замарожаны дэсэрт — *марозіва* — вынайшлі ў Кітаі. І адбылося гэта за дзеве тысячы гадоў да Хрыстовага Нараджэння. Якраз тады пачалі кітайскія сяляне даць свойскую жывёлу — найважнейшы кампанэнт *марозіва* быў забяспечаны. Новы прадукт упадабалі імператары Кітаю. Хронікі данеслі да нас звесткі пра баляванні велічнага Нэрона — і там на сталох было ўжо *марозіва*. У XVII стагодзьдзі сваім *марозівам* славілася Вэнэцыя, у XVIII-ым яго завезьлі ў Амэрыку. Гатуючы яго тады, малако, цукар, яйкі ды ўсялякія прысмакі зьбіралі ў ёмістасьць, абкружаную мешанінай лёду й буйназарністае солі, і чакалі, пакуль ня ўтворыцца аднародная маса. У Беларусі *марозіва* пачало прыжывацца зь мінулага стагодзьдзя. Называлі яго па-рознаму. Напрыклад, на польскі лад, *лёды*, або, на расейскі, *марожанае*. Былі вось *марожанае* мяса або рыба *марожаная*, а тут паявілася проста *марожанае*. Таму рупіліся з пачатку гэтага стагодзьдзя моватворцы беларускія пра свой, не чужы, назоў. І ў выніку, як былі ў нашай мове малодзіва з прадзівам, так паявілася ў спадзейныя 1920-ыя гады *марозіва*. Любіў гэтае слова Максім Гарэцкі. Зьявіліся й іншыя беларускія словы абазначыць усё болей і болей ведамы ў нас ласунак — на чэскі ўзор Вацлаў Ластоўскі выштукаваў *зморазь*, а Янка Станкевіч без усякіх узораў, у традыцыйнай сваёй самачыннасьці, пашыраў варыянт *мярзълёнка*. Прыжылося пакуль збольшага толькі *марозіва*... За савецкім часам, з аўтаматызацыяй малочнае прамысловасьці, *марозіва* трывала асвоілася сьпяраша ў большых гарадох, а тады і ў меншых. Карані пусьціла сетка *кафэ-марозіваў* — пра адно з такіх пісаў некалі ў лірычных запісах Янка Брыль. *Марозіва* прападае без *маразільніка*, таму зь вёскаю было іначай. Вяскоўцы частаваліся *марозівам*, як выяжджалі ў мес-ты, калі грошы й час заставаліся. Нехта любіў, а хто й ня вельмі...

У нашыя дні ў гарадзкіх крамах прадаюць *марозіва* сваё і прывезенае — першае, ведама ж, таньнейшае. Яго пераважна й купляюць. Сярод назоваў *марозіва* я заўважыў нарэшце днямі нацыянальны — „менскае эскімо“. Шкада толькі, што на абгортках *марозіва* не прынята ў Беларусі пісаць па-беларуску.

Марыянэтка

Рыгор Сітніца

Італьянец *Марыёні*, які калісьці змайстраваў ляльку для паказу тэатральнае дзеі, наўрад ці марыў патрапіць у беларускую штодзённую рэчаіснасьць.

Хто з нас у маленстве ня цешыўся з *марыянэткавага* тэатру? О, якім цудам здаваліся нам усе гэтыя Пятрушкі, Кашчэі ды Цмокі Гарынавічы! І хто б гэта думаў тады, што тыя *марыянэткавыя* пэрсанажы мы пазнаем пасля ў асобах зусім не тэатральнага кшталту?

Менск, вечар, спэтакль закончаны, лялькі-*марыянэткі* спачываюць да іншага разу, патухаюць агні Менскага лялечнага тэатру. Але доўга яшчэ сьвецяцца вокны ў доме, што па іроніі лёсу месціцца акурат насупраць. І хоць гэтая спаруда з надпісам „Адміністрацыя прэзыдэнта Рэспублікі Беларусі“